

sänd, så afviker han ännu deruti från den kristna, att hans religion konsekvent för honom till despotismen. Hans regent är en af Gud tillsatt ståthållare, som omedelbart eller genom profeternas mun mottager Guds befallningar, dem folket är förbundet att lyda. Den andans frihet, som utgör kristendomens innersta princip, måste juden konsekvent förneka.

Förf. vill bevisa *a*) »att ingen kristlig stat i moraliskt afseende har lidit genom judarnes fullständiga emancipation.» Vi lemna detta derhän. Deras antal är i sådana stater ringa. Ja vi kunna medgifva, att hos dem finnes en fastare öfvertygelse om lagens gudomliga ursprung, än oftast hos den kristna, att tidens bildning äfven hos dem verkat en sannare åsigt af dess förpligtelsers natur – ty konsekvent förbinder den juden endast emot juden, icke emot andra religionsbekännare, och deras Rabbiner lära äfven, att den ej har bindande kraft i en judes förhållande till Gojim¹. Men allt detta upphärfver intet af det ofvanförda.

Vidare gör sig förf. mödan att visa: *b*) »att äfven den kristna moralen aldrig och ingenstädes lemnat en fullkomlig garanti för moraliteten hos den kristna kyrkans medlemmar.» Att en sådan bevisning är öfverflöd-
 20 dig, kan förf. lätt finna. Ännu har ingen institution, hvarken religiös eller politisk, förmått hindra menskliga passioner att bryta fram i brott och laster. Vi hafva dessutom i det anförda yttrandet endast talat om individens förhållande till staten och den tolerans, denna, utan fara för sitt bestånd såsom sedlig institution, kan ådagalägga. Ty staten äger icke fritt bestånd i blotta yttre former, utan i en nations vetande och sed. Att Judendomen i sin närvarande form icke kan lemna den kristna staten garanti för en anda hos dess bekännare, hvilken såsom nationalanda utgör statens tillika grund och verkliga tillvaro hafva vi sökt att antyda. Förf. finner också, detta med skäl, i catholicismens läror
 30 om aflat o. s. v. ingen garanti för moraliteten. Dock ej blott af denna anledning, men genom det uteslutande och intoleranta i catholicismen har den ansetts såsom statsvådlig för det protestantiska samhället. Man kan också derföre endast i förlitande derpå, att kättarefördömmelsen och kättarehatet icke mera gillas af dess bekännare, yrka dessas rätt till fullkomlig tolerans, ty genom detsamma ställa de sig likasom juden utom toleransen.

40 18 PARADOXER, ANGÅENDE NATIONALITET OCH FOLKVÄLDE.

Freja n:o 78 5.X 1841

Ingen torde neka, att en nation har en desto säkrare grundval för sitt sjelfbestånd ju mera utveckladt dess samfundstillstånd är, d. ä., vi antage denna förklaring för obestridlig, ju mera hon är medveten af sin nationalitet. Detta medvetande består icke i en historisk kunskap om nationens öden eller i en filosofisk blick uti det hos nationallynnet egendomliga, utan uti kunskapen om nationens lag och sed, såsom det
 50 högsta uttryck af dess väsende, och en af dessas anda genomträngd för deras utveckling kämpande verksamhet hos nationens individer.

Likasom den enskilda människan endast i handlingen har en prövosten för sanningen af sin öfvertygelse, så visar sig också hos en nation

¹ Vi förbinda oss, att framdeles uppvisa profbitar af sådana föreskrifter.

endast i förhållande till andra nationer dess nationalitet såsom verklig och gällande. En nations inre lif är, likasom den enskilda människans, en blott förberedelse till sannt lif och handling, och först i konflikten mellan skilda handlande viljor får detta lif en form, antager gestalten af ett bestämdt, lefvande väsende. Så äro den gyllene fredens mångbesjungna välsignelser ett dödt kapital, som endast genom användandet erhåller sitt värde. Å andra sidan frambringa kriget hos en nation intet nytt; det låter blott den fond till nationellt medvetande, som hos densamma förefans, träda i dagen och förverkliga sig.

Det är ett högt medvetande, det högsta hvartill människan kan hinna, att leda ett helt folks angelägenheter; ty det innehåller att i hennes göra och låta den förnufliga verldsanden är verksam. Men är fråga om ett folk, hvilket såsom nation intet gäller, hvars historia redan är utan vikt för världshändelsernas gång, så är förvaltningen af dess ärender icke af mera betydelse, än hvarje stor egendoms förvaltning. På den beror de underhållandes lekamliga välstånd, deras formella bildning, undervisningsväsendet, o. s. v., men folkets andliga utveckling i högre mening ligger utom dess krets och beror af världshändelsernas gång, af främmande inflytanden. Beviset, att ett folk sjunkit till denna obetydlighet, är dess misströstan om att kunna försvara sin själfständighet; och har det en gång vänt sig att köpa denna med uppoffring af stycken af sin jord och delar af nationen, så fordras en stor ansträngning för att bibehålla detsamma bland nationers tal. Ty uppenbarligen har det då delvis afsagt sig den nationalsjälfständighet, som gör dess samfund till en stat. – Tillämpningen af det sagda lemna vi åt läsarens omdöme. Hvad vi närmast dermed velat antyda, är nödvändigheten för ett folk och dess regering att lika mycket rikta sina blickar utåt, på förhållandet till andra nationer, som på den inre statsförvaltningen. Läran om såkallade kulturstater är en vettenskaplig fiktion, en tom tröstgrund tillgripen i nödens stund. En stat, hvilken i världshändelsernas gång icke som sådan gäller, äger endast det tomma namnet, och med dess verklighet såsom stat är äfven nationaliteten hos det folk, som utgör densamma, försvunnen. Ett sådant folks kultur är då en blott skolöfning, i samma mån blottad på all själfständighet, som den är ur stånd att inverka uppå gången af människoslägtets utveckling i allmänhet.

Att en nation endast i mån af sin politiska betydelse genom sin kultur inverkar uppå andra nationer, medger man lätt. Ty det inflytande en kufvad och afdöd nations kultur utöfvar på besegraren, är liktydigt med det traditionella vetandets inflytande öfverhufvud. Och historien vittnar, att hvad af en nations bildning traditionellt fortlefvat, just härrör från den tid, då nationen genom sin politiska betydelse äfven bildande inverkat på sina samtida. Detta afger således blott ett ytterligare bevis för det anförda. Det visar, att endast den kultur, en politiskt, icke blott till namnet utan i handling och verklighet själfständig nation äger, är mäktig nog att fortlefva i historien och ingå i mensklighetens allmänna bildning.

Men historien visar sig också häri såsom en domare öfver hvad sanning är. Den kultur, som spårlöst försvinner ifrån jorden, har derigenom visat, att den icke är af sann art.

Det vore därför fåkunnigt af en nation att prisa fredens välgärningar, om hon icke tillkämpat sig dem, utan äger dem såsom en skänk från af henne oberoende förhållanden. Man lär, att en besegrad nation har en skuld att betala åt nationalläran. Den djupare meningen härmed är den, att denna nation bör rädda sin nationalitet. Denna beror väl af

hennes politiska existens, men kan också af densamma öfverlefas. Vi se sålunda nationer till namnet framsläpa sitt lif genom seklerna, politiskt såsom sådana erkända, men utan sann nationalanda, utan en bildning och verksamhet, som skulle ingripa i häfderna och försäkra nationen om ett odödligt lif i menskligheten, äfven sedan enligt tingens eviga ordning den stat, uti hvilken hon hade sin tillvaro, upphört att existera. En sådan nations inre statsförfattning når också då ingen höjd af utveckling, huru skenbart den än må äga företräden i den flygtiga betraktarens ögon. Om vi såsom bevis ur nyaste tid anföra den Schweitziska republiken, så tvifla vi ej, att detta anförande skall anses som en paradox. Den blir då icke den enda af det slaget. Ty flera skola följa. Det är endast en af dessa paradoxer, vi icke våga uttala, men den vi helst af alla önskade, att läsaren måtte ur våra ord utleta.

10 Säger någon, att ett folk kan lefva likaså lyckligt, utan allt det bråk, vi här antydtt tillhöra en nations sanna lif, så måste vi medgifva detta påstående, om man med nationens lycka menar makligt lugn, fullt upp af mat och dryck för dess individer o. s. v. Vi öfvergå då, i stället för svar, till en af de utlofvade paradoxer.

20 Denna inleda vi derigenom, att vi fästa uppmärksamheten uppå, huru hvarje lands regering, de despotiska mest och kraftigast, sträfvar att tillvägabringa den nämnda lyckliga belägenheten för folket. Man ser, det deras bemödande också till en viss grad lyckas, men plötsligt äro åter dess frukter tillintetgjorda, och några år kunna förstöra, hvad decennier uppbyggt. Kastar man åter sin blick på nutidens mest upplysta stater, på dem, hvilka anses representera tidens anda, och hvad man mera kallar det, så sakna sådana bemödanden all framgång. Åtminstone erkännes sällan att regeringen i detta afseende något gjort – *in summa*: man fordrar för folkets lycka en annan regering, och summan af denna fordran lyder, att folket bör styra sig sjelf.

30 Skulle man nu tro, att genom uppfyllandet af denna fordran äfven den på materiellt välstånd osvkligen blefve realiserad, så skulle man hoppas på ett tillstånd, som i historien inga vittnesbörd äger för sin möjlighet, eller man skulle hoppas uppå en total omskapning af människosinnet. Menskliga passioner, njutningsbegäret, vinningslystnaden skola städse visa sig verksamma, och hvad den ena människan äger, skall den andra sakna. Vinnes äfven en jemnare fördelning af världens goda, än den som nu äger rum, så återstå säkert ojemnheter nog att beklaga, missnöje nog att besegra. För vår del se vi denna jemnare fördelning hufvudsakligast i en hastigare vaxling.

40 Vi förmene derföre, att hvad som med den nämnda fordran uppå folkets sjelfregering åsyftas endast är dess eget verkliggörande, d. ä. att folkväldet icke har något annat ändamål än sig sjelf.

Såsom allmän sats medgifves kanske, att det medel är det förnuftigaste, som tillika är ändamål. Vi behöfve dock ej stadna vid denna allmänna formel. Man må kalla den förnuftets makt, som styrer världshändelsernas gång, försyn, verldsande, man erkänner dock alltid dess närvaro i nationernas och menskliga bildningens öden. Det är en tröst för den enskilde, att äfven i sitt bortgömda lif värda samma makt. Men hans enskilda göra och låta är förgängligt, likasom hans tillvaro. 50 I statens öden deremot ser han en *bestående*, förnuftig utveckling, en makt, af hvilken hans enskilda väl eller ve beror, och *mot* hvars fortgång han är kraftlös att verka. Gör han sig deremot till redskap för denna utveckling, så har han omedelbart medvetande deraf, att hans handlingar tillika äro verldsandens verk, eller med andra ord, att honom verldsanden lefver och verkar. Tillhör han en nation, hvars företag

omedelbart ingripa uti historiens gång, ett världshistoriskt folk, så ser han sin svaga hand mäktig, att leda mensklighetens öden. Det är detta medvetande, som drifvit eröfrare och despoter till ursinnig sjelfförgudning och som beredt deras fall, emedan de sagt: *Jag, icke: anden i mig.* Det är det högsta, hvartill människan kan hinna; men det beror helt och hållet deraf, att hon uppoffrar sitt jag, sin egoism, vet sin ande, icke såsom detta jag, utan såsom den lefvande allmänna, förnuftiga anden.

Vi anse nu, att sträfvandet till detta medvetande utgör det till grunden liggande i alla tidens sträfvanden inom stat och kyrka. Man har betecknat demokratin, folkväldet, såsom målet för statens utveckling i närvarande tid. Detta har då den betydelse, att hvarje individ i staten bör hinna ett sådant medvetande, veta sin andes frihet.

Det är på sådan grund vi vågat påstå, att folkväldet är sitt eget ändamål. Den timpliga lyckosalighet, det tilläfventyrs kan tillvägbringa, lemna vi derhän. För stunden synes liberalismen osäker om medlen för dennas förverkligande. Blott i ett afseende är den säker; den vill frihet, d. ä. den vill höja menniskoanden till medvetande af dess eget eviga, gudomliga väsende.

10

20

19 PARADOXER, ANGÅENDE DEN POLITISKA OCH RELIGIONSFRIHETEN.

Freja n:o 79 8.X 1841

Uti sednaste nummer vågade vi uttala den åsigt, att sträfvandet till politisk frihet, till folkvälde, icke har något annat mål än sjelfva denna frihet, emedan den gör människan medvetande af hennes andes enhet med verdensanden. För en yttre betraktelse visar sig detta sträfvande blott såsom begär efter jemlikhet. Detta fordrar individens erkännande, aktning i hans person för menskligheten och alla allmänt menskliga rättigheter. Man har till dessa fört äfven de politiska – en åsigt, som måste ogillas och blifvit ogillad, om dessa rättigheter anses för naturliga, medfödda o. s. v. Historien vittnar, att ingen nation hunnit till ett tillstånd af jemlikhet i politiska rättigheter, förrän vid en framskriden period af dess utveckling. Det ligger också i sakens natur, att för deras utöfvande fordras en andlig utveckling hos individen, som icke mindre beror af nationens allmänna ståndpunkt i bildning, än af individens särskilda lefnadsförhållanden. Men obestridligt är, att hvarje människa äger rätt att höjas till en bildning, som gör henne skicklig att utöfva dessa politiska rättigheter. Huru och på hvad sätt detta bör ske? på denna fråga lemna nutidens historia mångfaldiga svar. Vi hafva endast velat antyda, att medvetandet om detta mål är samtidens allmänna egendom, samt att det i och för sig sjelf, icke blott såsom ett medel för folkens materiella välstånd är värdt att eftersträvas.

30

40

Men vi se denna tidens sträfvan äfven i ett annat element, i det religiösa, inom kyrkan. Historien lärer, huru nära kyrkan sammanhänges med staten, huru en reform inom den ena äfven reformerar den andra. Detta skönjes lättare i det inflytande de religiösa föreställningarna utöfva uppå samhällsskicket, än tvertom. Vi skulle tro, af den anledning, att det religiösa vetandet, så snart det vill göra sig verkligt i handling, har denna sin verklighet i staten, i borgerliga samhället och familjen, då deremot det inflytande, statsinrättningen har uppå ett folks religion, såsom närmast verkande på öfvertygelsen, vetandet, enligt sakens natur icke ligger i lika öppen dag.

50